

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ชนชาติไทยได้รวมตัวกันเป็นปึกแผ่นและตั้งราชธานีอยู่ที่กรุงสุโขทัยตั้งแต่ปีพุทธศักราช 1800 เป็นต้นมาได้มีรูปแบบการปกครองที่วิวัฒนาการมาเป็นลำดับจวบจนกระทั่งในปัจจุบันนี้ ลักษณะการปกครองในสมัยสุโขทัยเป็นไปตามคติดั้งเดิมตามประเพณีของชนชาติไทยโดยยึดถือครอบครัวเป็นหลักสำคัญในการปกครอง วิธีการปกครองก็นำเอาลักษณะการปกครองสกุลมาเป็นแนวทาง กล่าวคือ บิดาเป็นผู้ปกครองเรือน หลายครัวเรือนรวมกันเป็นบ้านอยู่ในปกครองของ “พ่อบ้าน” ผู้อยู่ในปกครองเรียก “ลูกบ้าน” หลาย ๆ บ้านรวมกันเป็นเมืองอยู่ในปกครองของ “พ่อเมือง” หลายเมืองรวมกันเป็นประเทศ มีพระเจ้าแผ่นดินปกครองในฐานะหัวหน้าครอบครัวทั้งปวง และนับถือพระเจ้าแผ่นดินเช่นบิดาของประชาชน อำนาจการปกครองจึงรวมอยู่ในองค์พระเจ้าแผ่นดินผู้มีหน้าที่ปกครองให้พลเมืองเป็นสุข

ต่อมาในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ ราวปี พ.ศ.1991 ได้มีการปรับปรุงลักษณะการปกครองโดยแยกกิจการฝ่ายทหารและกิจการฝ่ายพลเรือนออกจากกัน และได้กำหนดให้มีตำแหน่ง อัครเสนาบดีขึ้น 2 ตำแหน่ง คือ สมุหกลาโหม ให้บังคับบัญชากิจการฝ่ายทหารทั้งปวง และสมุหนายกให้ทำหน้าที่บังคับบัญชาชาวตุศตมภ์ และกิจการฝ่ายพลเรือนทั้งปวง

วิธีการปกครองอาณาจักร ได้ขยายเขตการปกครองราชธานีกว้างขวางออกไปโดยรอบกำหนดบรรดาเมือง ซึ่งอยู่ในราชธานีเป็นเมืองชั้นจัตวา ขึ้นอยู่ในอำนาจของเจ้ากระทรวงต่าง ๆ ที่อยู่ในราชธานี หัวเมืองชั้นนอกซึ่งอยู่นอกราชธานีออกไปจัดเป็นเมืองชั้นเอก โท ตรี ตามขนาดและความสำคัญของเมือง ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินทรงแต่งตั้งพระราชวงศ์หรือข้าราชการชั้นสูงไปปกครอง ส่วนหัวเมืองต่อไป ซึ่งต่างชาติต่างภาษาอยู่ในชายแดนต่อประเทศอื่นให้เป็นเมืองประเทศราช มีเจ้านายของชนชาตินั้นปกครองตามจารีตประเพณีของชาตินั้น ส่วนการปกครองท้องที่ภายในเขตเมืองหนึ่ง ๆ นั้น การปกครองเริ่มตั้งแต่ “บ้าน” มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองหลายบ้านรวมกันเป็น “ตำบล” มีกำนันเป็นผู้ปกครอง หลายตำบลรวมกันเป็นแขวง มีหมื่นแขวงเป็นผู้ปกครอง หลายแขวงรวมเป็นเมืองมีผู้รั้งหรือพระยามหานครเป็นผู้ปกครอง

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2435 ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขระบบบริหารราชการแผ่นดินให้เหมาะสมแก่กาลสมัย จึงได้มี

พระบรมราชโองการประกาศตั้งกระทรวงแบบใหม่สำหรับการปกครองส่วนกลาง โดยจัดสรรอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบของกระทรวงให้เป็นสัดส่วน สำหรับวิธีการปกครองอาณาเขตได้กำหนดความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย โดยได้มอบหมายให้สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเป็นปฐมเสนาบดี ดำเนินการจัดรูปแบบการปกครองในส่วนภูมิภาคที่เรียกว่า “เทศาภิบาล” ขึ้น โดยจัดแบ่งหัวเมืองออกเป็นมณฑล เมืองและอำเภอ มีสมุหเทศาภิบาลผู้ว่าการเมืองและนายอำเภอ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตท้องที่นั้นๆ และอนุโลมจัดท้องที่ในการปกครองคล้ายคลึงกับรูปแบบ ที่มีมาแต่โบราณคือ ตำบล หมู่บ้าน โดยมีกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วยเหลือปฏิบัติงานในระดับดังกล่าว ขณะเดียวกันก็ได้ริเริ่มจัดให้มีการปกครองตนเองของประชาชนในรูปของท้องถิ่นเป็นการทดลองครั้งแรก นับตั้งแต่สมัยนั้นเป็นต้นมากระทรวงมหาดไทยจึงเป็นกระทรวงหลักที่รับผิดชอบดูแลการปกครองในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นของประเทศมาจนกระทั่งทุกวันนี้

โครงสร้างการบริหารราชการที่ได้จัดวางขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ยังคงใช้กันเรื่อยมา โดยมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเพียงเล็กน้อย จนกระทั่งถึงปีพุทธศักราช 2475 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข และได้มีการปรับปรุงระเบียบราชการบริหารประเทศให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและความจำเป็นของบ้านเมือง โดยจัดให้มีกฎหมายเปลี่ยนรูปการจรรีบบบริหารราชการใหม่ ให้มีการกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นด้วย (กรมการปกครอง. 2552 : 1-3)

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ได้จัดรูปแบบการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น จังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน ตำบลและหมู่บ้านจึงเป็นการปกครองท้องที่ที่ใช้หลักประชาธิปไตย คือ ให้มีผู้ปกครองหมู่บ้านมาจากการเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหมู่บ้านในการดูแลความสงบเรียบร้อยและพัฒนาหมู่บ้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง (ดำรง สุนทรสารทูล. 2536 : 6-9)

หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ถือว่าเป็นการปกครองที่มีความสำคัญยิ่ง และถือเป็นการปกครองในระดับรากหญ้า เป็นพื้นฐานการปกครองประเทศ ประเทศจะเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองและมั่นคงทั้งทางด้านการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจและสังคมมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการปกครองระดับหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านทุกคนต้องมีการกินคืออยู่ดี มีความคิดก้าวหน้าสร้างสรรค์ มีระเบียบวินัย มีความร่วมมือร่วมใจเพื่อแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน เพราะหมู่บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของประเทศ ดังนั้น การปกครองประเทศ

ให้บรรลุปเป้าหมายดังกล่าว ในปัจจุบันจึงต้องเริ่มต้นที่หมู่บ้านก่อน (กรมการปกครอง.

2539 : 12-16)

ดังนั้น การปกครองในระดับหมู่บ้านให้บรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือผู้นำเพราะหากหมู่บ้านมีผู้นำที่ดี มีความสามารถ ย่อมจะนำสังคมหรือชุมชนในหมู่บ้านพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและเหมาะสม แต่ถ้าชุมชนใดมีผู้นำที่ไม่ดี ไม่มีความสามารถก็จะทำให้ชุมชนขาดการพัฒนาและไม่เท่าเทียมกับชุมชนอื่น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2527 : 15) โดยทั่วไปในหมู่บ้านมักจะมีผู้นำอยู่ 2 ประเภท คือ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำที่มีความดี มีความเสียสละและมีคุณลักษณะพิเศษบางอย่างจนเป็นที่ยอมรับนับถือของชาวบ้านและชาวบ้านมักจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำอยู่เสมอ เช่นผู้อาวุโส เจ้าของที่ดินรายใหญ่ พ่อค้า คหบดี เป็นต้น (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2523 : 7) ส่วนอีกประการหนึ่ง คือ ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ สारวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 ในปัจจุบันผู้นำประเภทนี้ คือครู พัฒนาการ เกษตรตำบล เป็นต้น (ดำรง สุนทรสารทูล. 2536 : 6)

ในบรรดาผู้นำที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ใหญ่บ้าน คือผู้นำที่มีความสำคัญเพราะอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จากพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 (ฉบับที่ 4) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2510 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านไว้ถึง 19 ข้อ ซึ่งในเรื่องนี้ อมร รักษาสัตย์ (2510 : 9) สรุปว่า ผู้ใหญ่บ้านคือผู้นำที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยเป็นนักปกครองท้องถิ่น และจะต้องเป็นนักพัฒนาท้องถิ่นด้วย การปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาหมู่บ้านนั้น ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำที่จะประสานงานกับทางราชการได้กว่าผู้นำประเภทอื่น เพราะเป็นผู้นำที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง และเป็นผู้เสนอความต้องการของชาวบ้านเพื่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลและผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญกับประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย เช่นเดียวกับ ดำรง สุนทรสารทูล (2536 : 10-13) ที่เห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านจะประสานงานระหว่างตัวแทนของรัฐบาลจากส่วนกลางกับประชาชนในหมู่บ้าน นอกจากนี้ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2528 : 8) ยังย้ำให้เห็นความสำคัญของผู้ใหญ่บ้านว่า การมีผู้ใหญ่บ้านคือการเกี่ยวข้องกับรัฐในหน่วยย่อยที่สุดของสังคม เพราะผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งทางการที่รัฐกำหนดขึ้นให้อยู่ภายใต้ลำดับขั้นการบังคับบัญชาของกำนัน โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านจึงเปรียบเสมือนการระดมเอาผู้นำท้องถิ่นตามธรรมชาติ เข้าไปผูกพันกับอำนาจรัฐ จึงทำให้เกิด

บทบาทใหม่แตกต่างไปจากเดิมที่สำคัญคือผู้ใหญ่บ้านเกิดความสัมพันธ์กับคนในหมู่บ้าน ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่อาสาเข้ามาทำงาน ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องที่โดยตรง และทางการแต่งตั้งรับรองให้เป็นตัวแทนของรัฐปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตามกำหนดไว้ในกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องอีกหลายฉบับเป็นผู้ประสานการปกครองดูแลบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชนในพื้นที่ และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ไปปฏิบัติจนบังเกิดผลในระดับตำบล หมู่บ้าน ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีการปรับปรุงพัฒนาในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งที่การดำเนินการแล้วเสร็จ และอยู่ในระหว่างดำเนินการอีกหลายเรื่อง เช่น คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้ปรับเพิ่มอัตราเงินตอบแทนตำแหน่งให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การขอเสนอความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรีให้คงมีตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในทุกหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นในพื้นที่ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด มีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ให้ผู้ใหญ่บ้านได้มีวาระการดำรงตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีอายุครบ 60 ปี การปรับปรุงหน้าที่ในการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญและผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน

โดยมีวัตถุประสงค์ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความรู้ เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตระหนักถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความสำคัญของสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ความเกี่ยวเนื่องกับการบริหารราชการแผ่นดิน การปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม อันเป็นกฎหมายแม่บทของการปกครองท้องที่ ได้กำหนดให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่และอำนาจในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตตำบล หมู่บ้านของตน ตามที่เรียกกันว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” หน้าที่และอำนาจในทางปกครองดังกล่าวได้แก่ หน้าที่ชี้แจงข้อราชการให้ประชาชนทราบ หน้าที่ควบคุมลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนประชาชน ตลอดจนทำตัวเป็นตัวอย่างตามที่ทางราชการแนะนำเป็นต้น ซึ่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถาบันที่มีอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานมีคุณลักษณะพิเศษ คือ เป็นผู้มาจากการเลือกของประชาชน

โดยตรงและทางราชการรับรองแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน โดยไม่มีวันหยุด เป็นผู้ช่วยเหลือราชการของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ไม่ว่าหน่วยงานของรัฐใด ๆ ก็ตาม หากเข้าไปดำเนินการในหมู่บ้าน ตำบล จะต้องประสานขอความร่วมมือจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะของพื้นที่ที่รู้สภาพข้อเท็จจริง และปัญหาในพื้นที่เป็นอย่างดี

ผู้ศึกษาในฐานะผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความคาดหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของผู้ศึกษาเองและบุคคลอื่น ๆ ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีเพศ และหมู่บ้านแตกต่างกันต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการศึกษา

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชน ที่มีเพศ และหมู่บ้าน แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11 หมู่บ้าน จำนวน 8,640 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่น กรมการปกครอง ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2552)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11 หมู่บ้าน จำนวน 383 คน ได้จากการคำนวณด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamanac. 1973 : 727)

2. พื้นที่ของการศึกษา

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือ หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11 หมู่บ้าน

3. ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาในการศึกษาคั้งนี้คือ ระหว่างเดือน มกราคม พ.ศ. 2554

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปของประชาชน แบ่งเป็น

4.1.1 เพศ

4.1.2 หมู่บ้าน

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 5 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย

4.2.2 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและด้านการพัฒนาสังคม

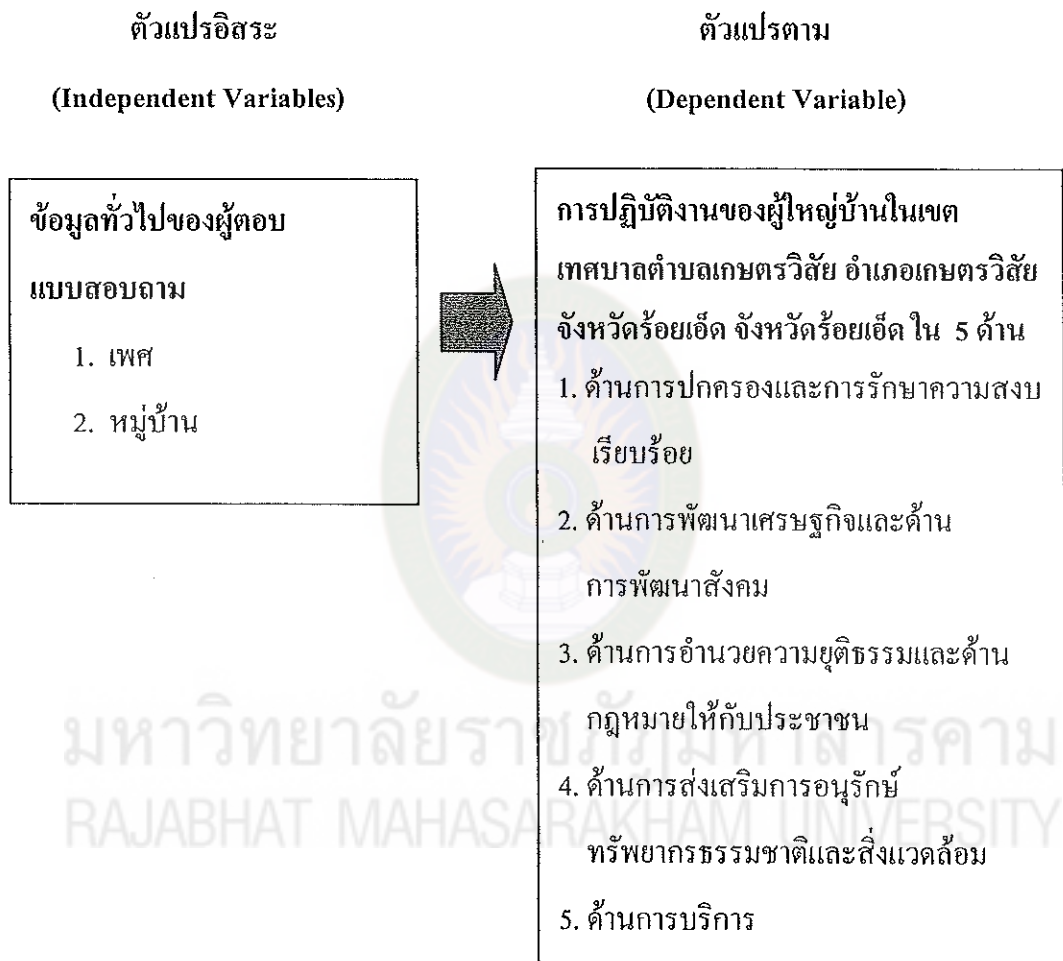
4.2.3 ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านกฎหมายให้กับประชาชน

4.2.4 ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2.5 ด้านการบริการ

กรอบแนวคิดการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้การปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน เป็นกรอบคิดในการศึกษา ซึ่งได้ศึกษาจาก ปริญญา นาคฉัตรีย์ (2543 : 45-48) 5 ด้าน ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาการปฏิบัติงานผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกถึงความความคิดเห็นของบุคคลด้วยการแสดงออกด้วยการพูด การเขียน ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. **เทศบาลตำบล** หมายถึง องค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่13 พ.ศ. 2552 ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. **หมู่บ้าน** หมายถึง ที่รวมของบ้านตั้งแต่ 5 ครัวเรือนขึ้นไป ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
4. **ผู้ใหญ่บ้าน** หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านประจำหมู่บ้าน และปฏิบัติงานในหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2554
5. **การปฏิบัติงาน** หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ของผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 5 ด้าน ดังนี้
 - 5.1 **ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย** หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ดังนี้ มีการประชุมชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎรเป็นประจำ มีการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นหมู่บ้านน่าอยู่ การส่งเสริมให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเหมาะสม การสอดส่องดูแลไม่ให้ประชาชนซื้อสิทธิ์ขายเสียง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ยาเสพติด การป้องกันการทำลายทรัพย์สินของราษฎร การสร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน การรักษาความสงบเรียบร้อยในงานประเพณีต่างๆ ของหมู่บ้าน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ การแจ้งเหตุการณที่สงสัยว่าเป็นเหตุร้ายให้ประชาชนทราบ

5.2 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและด้านการพัฒนาสังคม การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ดังนี้ มีการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อพัฒนาหมู่บ้านเป็นประจำ การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริ การสำรวจความต้องการในการประกอบอาชีพของประชาชน การส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนในด้านเกษตรกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การสนับสนุนการตั้งกลุ่มอาชีพ และกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ การส่งเสริมให้ราษฎรอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น การเป็นผู้นำประชาชนประกอบกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาของประชาชน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน เช่นภัยแล้ง และน้ำท่วม

5.3 ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านกฎหมายให้แก่ประชาชน หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ดังนี้ มีการไต่ถามไต่ถามและประนีประนอมข้อพิพาทของประชาชน การให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่ประชาชน การระงับข้อพิพาทเมื่อประชาชนมีข้อพิพาท การแจ้งให้ประชาชนที่มีอายุ 15 ปี บริบูรณ์ไปยื่นคำขอมีบัตรประชาชน การแจ้งให้ประชาชนที่มีอายุอย่าง 18 ปี ไปลงบัญชี ทหารกองเกิน การเผยแพร่กฎหมายให้กับประชาชนได้รับทราบ

5.4 ด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ดังนี้ มีการดำเนินการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมให้ประชาชนรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดำเนินการปลูกต้นไม้ริมถนนทุกสาย การรณรงค์การรักษาความสะอาดถนนและที่สาธารณะ การส่งเสริมให้เยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ความรู้ประชาชนในการจัดขยะมูลฝอย

5.5 ด้านการบริการ หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม จนถึงปัจจุบัน และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ดังนี้ มีการให้บริการงานด้านทะเบียนให้กับประชาชน การประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนทราบข่าวสารของทางราชการ การให้ความร่วมมือกับเทศบาลในด้านการบริการสาธารณะ การสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

ราชการต่าง ๆ การจัดบริการสถานที่พักผ่อนให้กับประชาชน การจัดบริการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน การรับรองผู้ขอทำบัตรประชาชนในกรณีบัตรหาย การร่วมมือกับ อ.ส.ม. ในการณรงค์ป้องกันโรคระบาด เช่น โรคไข้เลือดออก

ประโยชน์การศึกษา

ข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลในการนำเสนอเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY